

1 mei 1989 in Ourgench (Oezbekistan).

Foto Carl De Keyzer

Tentoonstelling van Carl De Keyzer

De Sovjetmens in zwart en wit

„In een schooltje in Moskou mag ik foto's nemen in enkele klasjes naar keuze. Telkens als ik met de gids en de directeur binnenkom, veren de jongens en meisjes recht om ons te groeten. Dit lieflijk soort discipline, de manier van lesgeven, de hele sfeer, het lijkt mijn klasje wel in de lagere school van Vlaanderen, halfweg de jaren zestig. In plaats van Christus, Boudewijn en Fabiola hangen hier Marx, Lenin en Gorbatsjov." Een anekdote van fotograaf Carl De Keyzer over zijn recentste werk: „Homo Sovjeticus - USSR 1989". Vanaf zaterdag 27 april te zien in het Museum voor Hedendaagse Kunst te Gent en dit tot 27 mei.

Carl De Keyzer (30) heeft geen geduld, zo zegt hij zelf. Want na Rusland richt hij zijn camera vanaf volgende week op Amerika. Toch hadden we samen nog deze gezellige babbel. De internationale doorbraak van Carl De Keyzer kwam na de uitgave van het fotoboek „India" (1987), een bundeling van drie India-reizen. Er volgden binnen- en buitenlandse tentoonstellingen, een eerste prijs in de Hasselblad wedstrijd en in de Grand Prix de Fribourg. Tijdschriften en collecties kochten foto's van De Keyzer aan. „India", uitgegeven op 4.000 exemplaren door Focus (NL) was na zes maanden uitverkocht.

Heb je met „India" doelbewust naar deze erkenning gestreefd? „De start van het India-project betekende voornamelijk het voorgoed afsluiten van mijn vroegere fotowerk, uitgegeven in het boekje „Oogspanning". „Oogspanning" betrof een reeks zwart-wit foto's van composities, zeer esthetisch en waarin weinig elementen een rol speelden: een mens, een dier, soms slechts een schaduw. Daardoor ontstond in de foto's een zekere vervreemding, een spanningsveld. Ik wilde oogspanning afsluiten en meer reportage-gericht gaan werken.

Weliswaar steeds esthetisch maar met zoveel mogelijk elementen in beeld. Laat ons zeggen dat de India-reizen een zoektocht waren naar een persoonlijke stijlontwikkeling." Je recentste werk nu: Homo Sovjeticus; wanneer viel de keuze op Rusland?

„Voor de derde en laatste reis naar India ontmoette ik Dirk Van Der Spek, hoofdredacteur van Focus. Hij wilde de foto's van India uitgeven. In die periode had ik twee dagen in een transit hotel te Moskou vertoefd. Ik raakte gefascineerd door de Rus; het communisme, het sociaal realisme, de propaganda, de armoede de grauwheid en eentonigheid waarin hij leeft. Daar ik meer reportage-gericht, dus ook meer actueel wil werken, leken de opkomende glasnost en perestrojka mij een ideaal uitgangspunt. Tevens vormde de moeilijkheidsgraad van een Rusland-reportage de doorslaggevende uitdaging. Focus wilde ook voor de Ruslandfoto's samenwerken en Kodak nam de reiskosten op zich. Zodanig beschikte ik over de middelen om na de derde Indiatrip onmiddellijk het nieuwe project te starten."

Je bent reportagefotograaf, toch krijgt de kijker geen duidelijke

beeld van: dit is nou Rusland en de Rus.

„Juist. De actualisering van het onderwerp zat in de aandacht die de wereldpers aan de glasnost besteedde. In mijn foto's zijn glasnost en perestrojka echter nauwelijks voelbaar of

zichtbaar. Ze tonen de Rus tijdens banale dagdagelijkse bezigheden. Voor hem lijkt (op de foto's) alles nog bij het oude. Mijzelf verschaft de stijgende sfeer van openheid het voordeel om tijdens het fotograferen een directer contact met de mensen te krijgen. Akkoord, de Russen zijn nog stug en stroef, wantrouwend zelfs, maar mijn wijze van benadering zou vijf jaar geleden nog onmogelijk geweest zijn."

Je foto's zijn compositorisch zo perfect, de gefotografeerde stralen zulk een spontaniteit uit, dat de opnamen bijna geënceneerd lijken.

„Natuurlijk enscener ik nooit."

Is Carl De Keyzer dan een fotograaf die over engelengeduld beschikt, een lokatie uitzoekt, een compositie en een cadrage bepaalt en wacht tot zich binnen het beeldveld iets afspeelt?

„Ik ben zeer ongeduldig. Meestal ga ik recht op mijn doel af en maak hooguit vijf tot tien opnamen rond hetzelfde gegeven. Het persoonlijk contact dat ik met vele Russen had ontstond pas na het maken van foto's. Uiteraard bepaal ik min of meer de begrenzing van mijn beeldvlak omdat de achtergronden op mijn foto's meestal als echte decors fungeren, maar dan moet het allemaal heel vlug

gaan. Bij het maken van een foto viseer ik bijvoorbeeld iemand op de voorgrond, maar ik hou even nauwlettend de mensen achteraan in het oog. Plots kan binnen de cadrage immers een ander als 'hoofdpersonage' gaan fungeren, daarbij verlies ik echter de houding of het gedrag van de eerst geviseerde niet uit het oog. Ik kijk daarbij zelden door de zoeker van mijn camera, ik kijk boven het toestel. Het stelt me in staat om veel minder te missen."

Je weet bij de afreits dan ook welke de geslaagde of de sterkste opnamen zijn?

„Toch niet, ik heb wat dat betreft een heel slecht geheugen."

Dan voel je toch de vertrouwde kick bij het afdrukken?

„Dat wel, maar dat duurt enkele seconden. Mijn aandacht richt zich onmiddellijk naar een volgend beeld, een volgende kick, als je het zo wilt. Soms durven verwachte krachtige opnamen thuis in de doka nogal eens tegenvallen. Dat komt omdat ik nog meer aandacht moet besteden aan de toevallige gelaatsuitdrukking van gefotografeerden."

Je hebt voorgoed gekapt met je boek „Oogspanning". Toch zijn diezelfde spanning, de vorm en compositie, het vleugje ironie en dramatiek opnieuw terug te vinden in Homo Sovjeticus. Het wordt zowat je handelsmerk. Heeft Carl De Keyzer zijn stijl gevonden?

„Ik evolueer in de goede richting. In „Oogspanning" gebeurde de weinig, in de India-foto's lag dit reeds anders, en in Homo Sovjeticus zijn in elke foto tal

van levende en bewegende elementen aanwezig die het beeld opbouwen, zonder afbreuk te doen aan sfeer en esthetiek".

De Keyzer is dus gelukkig geen flitsfotograaf geworden zoals na India werd geopperd?

„Daar heb ik lange tijd mee gezeten. In India maakte ik alle opnamen met invulflits. Voornamelijk om op midden formaat (6 x 7 en 6 x 17 cm) een

optimale scherptediepte te bereiken, en niettegenstaande langere sluitertijden de bewegingen vast te leggen. Je wordt dan al gauw vastgepind als een fotograaf die zijn trukendoos bovenhaalt. De flits is enkel een hulpmiddel geweest en geen stijl. Evenzeer is het gebruik van het middenformaat een hulpmiddel. Achtergronden — decors — zijn functio-

neel in mijn foto's. Bij kleinbeeld verdwijnt de achtergrond in het „korrelige niets". Op 6 x 7 verkrijg je meer dieptewerking, alles op de fotoprint neemt „deel". In Rusland werkte ik met en zonder flits. In het volgende project zal het gebruik van flitslicht nog meer afgewogen en gedoseerd worden."

Carl, je zit in de lift, en met of zonder flits heb je voor jezelf je eigen wijze van mensen en situaties te benaderen bepaald. Is stilaan het moment aangebroken om een jongensdroom te verwezenlijken? Magnum bijvoorbeeld?

„Ik heb me nooit aan een agentschap verbonden omdat ik streng voor mezelf ben en dan ook op de hoogste vorm van appreciatie mik. Bij een agentschap zou ik me vlug een „employé" voelen. Dat zou vloeken, ik doe nu eenmaal datgene wat ik het best en het liefst doe. Zo werk ik zelden in opdracht, ik ben mijn eigen opdrachtgever. Bij Magnum ligt dat anders; dit wereldvermaarde en geroemde fotograafagentschap werkt niet met freelancers noch met vaste medewerkers. In Magnum is er geen patron, er zijn dus ook geen „employés", elke Magnum fotograaf is mede-eigenaar van het agentschap. Of zoals ik zei: ik mik steeds en eerst op het hoogste."

Dat Carl De Keyzer hoog kunt u begrijpen door Homo Sovjeticus te bekijken. Dit kan in het Museum voor Hedendaagse Kunst te Gent van 27 april tot 27 mei 1990 elke dag van 10u tot 17u30. Let wel: maandag gesloten. P.V.O.

Carl De Keyzer.

P.V.O.

De schittering van kristal

BRUSSEL — Tot 10 juni loopt in het historisch pand van de BBL aan het Koningsplein een unieke tentoonstelling, gewijd aan het prachtige kristal dat de fabrieken van Val-Saint-Lambert tot ver over de landsgrenzen bekend en beroemd maakte. Een letterlijk schitterende collectie kristal schetst de evolutie in ontwerpen en stijl, van 1880, een datum die gekozen werd omdat in dat jaar de eigen stijl van Val-Saint-Lambert doorbreekt, tot nu, wanneer na een moeilijke periode opnieuw een frisse wind met de Studio Crystal Val-Saint-Lambert gaat opsteken.

„Val-Saint-Lambert: Art and Design, 1880-1990" is een in meer dan één opzicht prestigieuze tentoonstelling. Niet alleen omdat hier meer dan 280 kunstwerken verzameld wer-

den, zowel uit binnen- als uit buitenlandse musea, maar ook uit privé-collecties, waardoor nooit eerder vertoonde stukken geëxposeerd konden worden. Daarnaast zijn er ook een aan-

Val-Saint-Lambert van 1880 tot nu

tal eigentijdse stukken aanwezig, die speciaal voor de tentoonstelling vervaardigd werden. De tentoonstelling is strikt chronologisch opgesteld, te beginnen vanaf 1880, het jaar waarin de eigen stijl van Val-Saint-Lambert gaat doorbreken. Val-Saint-Lambert zelf werd al opgericht in 1826.

Luxe glaswerk

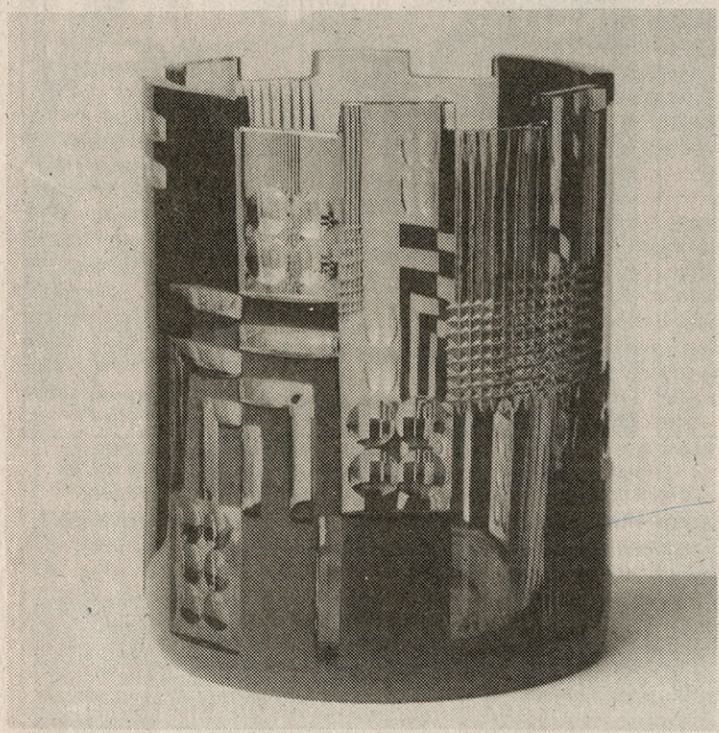
Voor die vroegste periode, dat wil zeggen van 1880 tot 1897,

gaat de voorkeur uit naar opaalkleurige, en in Chinese stijl gelakte vazen, en rijkelijk of „Amerikaans" geslepen glaswerk dat de verblijven van Russische tsaren, grote koningshuizen en paleizen van maharadja's opsmaakte. Vervolgens doet de Art Nouveau zich gelden, met grote namen als Wolfers, Horta, van de Velde (en vele anderen): gekleurde vazen, die raggijn gegraveerd of geslepen worden

met arabesken, bloemen- en dierenmotieven. Deze stukken kenden op de Wereldtentoonstelling van 1897 een overweldigend succes.

In 1907 en 1908 ontwikkelden Jean Désiré en Eugène Muller een nieuwe reeks motieven, en een nieuwe techniek van pateren. Kenmerkend zijn de „solifloors" vazen, uivormige vazen, bestemd voor slechts één bloem, en bijzonder fraai versierd met florale en vegetale motieven, die trouwens aangepast worden aan het seizoen! Rond de jaren twintig versierden een aantal vazen, versierd met uraangeel, waarvan het

lees verder op blz.11

Joseph Simon: Vaas „Cardinal". Geslepen en gedoubleerd (Wereldtentoonstelling Brussel, 1935).